

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У СИСТЕМІ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

О. І. Альчук, Н. І. Волощук, Л. Ф. Лозинська

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE DOCTORS IN THE NEW SYSTEM OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

O. I. Alchuk, N. I. Voloshchuk, L. F. Lozynska

Vinnitsia National Medical University by M. I. Pyrohov

У представленій статті наведений аналіз даних наукової та методичної літератури і власний досвід інтеграції новітніх освітніх технологій та іноземної мови у процес вивчення фармакології для формування всебічно розвиненої особистості медичного фахівця сучасного рівня. Розглянуті можливі шляхи формування комунікативної, пізнавальної, аналітичної навичок у майбутніх спеціалістів та механізми розвитку процесів самовдосконалення. Наведені приклади застосування іноземної мови в роботі над науковими проектами студентів як однієї з основних передумов якісного формування ключових компетенцій.

The article describes the analysis of scientific and methodical literature, own experience of integrating the latest educational technologies and a foreign language in the process of learning of Pharmacology for the formation of modern, fully developed personality of medical specialist. The possible ways of communicative, cognitive and analytical skills of future professionals and mechanisms of process improvement were considered. Examples of the use of foreign languages in the work on the students scientific project as one of the main preconditions for the qualitative formation of key competencies are given.

Вступ. Сучасні вимоги до спеціаліста з вищою медичною освітою, що зумовлені інтеграцією України в міжнародне науково-освітнє співтовариство, потребують впровадження в освітньо-інтегративний процес міжнародних медичних та освітніх стандартів, підвищення інтелектуального, науково-освітнього, професійно-орієнтованого рівня майбутніх лікарів, забезпечення їх сучасними інноваційними та інформативними медичними технологіями [1]. В якості одного з механізмів оновлення освіти можна виділити компетентнісний підхід. Компетентнісна модель вищої освіти поєднує професійну кваліфікацію (знання, вміння, навички); базові особистісні якості (відповідальність, наполегливість, впевненість) та сформовані універсальні вміння (здатність та готовність як ключові компетенції) [2].

Наведемо лише декілька прикладів професійних компетенцій, які, на нашу думку, забезпечать випускнику вищого медичного вузу не тільки виживання в нових соціально-економічних умовах, а й успіх у його професійній діяльності, її відповідність до світових стандартів та конкурентоспро-

можність. По-перше, здатність та готовність випускника до формування системного підходу в аналізі медичної інформації, опираючись на принципи доказової медицини, використовуючи теоретичні знання та практичні уміння. По-друге, здатність та готовність до роботи з медично-технічною апаратурою, що використовується в роботі з пацієнтами, володіння комп'ютерною технікою, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел, працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах, застосовувати можливості сучасних інформаційних технологій для вирішення професійних задач. І нарешті, здатність та готовність майбутнього спеціаліста вивчати науково-медичну інформацію, вітчизняний та закордонний досвід по тематиці дослідження, готувати реферати, огляди, доповіді; брати участь у вирішенні окремих науково-дослідницьких завдань; освоювати сучасні теоретичні й практичні методи дослідження [3].

Практично всі згадані нами компетенції передбачають у випускників медичних вузів сформованість уміння працювати з інформацією, починаючи з пошуку необхідних даних і закінчуючи здатністю вилучати та фіксувати основну думку, що буде використана в професійній діяльності. Уміння майбут-

ніх лікарів здійснювати ефективний інформативний пошук і працювати з джерелами професійної інформації в цілому є одним із факторів реалізації актуальних задач сучасного медичного суспільства і, перш за все, оптимізації витрачання засобів і часу, а також людських ресурсів на науковий та технічний розвиток. Ступінь інформованості спеціаліста, в більшості, визначається рівнем володіння іноземними мовами. Загальноприйнята європейська (світова) практика підготовки сучасного спеціаліста з вищою медичною освітою передбачає знання однієї-двох європейських мов (напр., англійської та німецької), що забезпечує спеціалісту, по-перше, вільний доступ до джерел професійно значущої інформації в цілях самоосвіти та безперервного професійного розвитку; по-друге, участь у міжнародному професійному спілкуванні, відвідування симпозиумів, семінарів, конференцій, які останнім часом проводяться без залучення перекладачів [3].

Основна частина. У якості нових підходів, що дозволяють сформувати необхідні, ключові компетенції у майбутнього лікаря, на кафедрі фармакології Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова, в організації навчальної, навчально-дослідницької та науково-дослідницької діяльності студентів велика увага приділяється формуванню вмінь пізнавальної та комунікативної діяльності, у тому числі на іноземній мові. Процесуальна інтеграція англійської мови в процес вивчення фармакології, на нашу думку, є одним із важливих елементів змісту професійної підготовки, складовою професійного становлення особистості медичного спеціаліста. Викладач на практичних заняттях з фармакології розвиває ключові компетенції у майбутніх лікарів шляхом створення, апробації й впровадження інформаційно-комунікативних технологій на рідній та іноземній мовах. Розробка мультимедійних презентацій навчального матеріалу українською та англійською мовами; відеодемонстрація процесів та явищ, що змінюються в живому організмі під впливом різних фармакологічних засобів; наочна демонстрація новітніх лікарських препаратів, поєднана з коментарями викладача, активізують увагу студента до змісту навчального матеріалу та значно підвищують інтерес до нової теми. Завдяки використанню можливостей мультимедійних технологій, живій бесіді та дискусії на заняттях створюється принципово нове науково-дослідницьке середовище, що сприяє розвитку творчих індивідуальних і колективних здібностей студентів, формуванню на-

вичок ефективного спілкування, спрямованого на досягнення певного результату. Актуальним завданням для викладача є не стільки надання певного об'єму знань, який передбачений програмою, скільки розвиток у студента навичок самостійного опрацювання навчального матеріалу, формування потреби у самовдосконаленні (як особистості, як професіонала).

Поряд із глибоким засвоєнням теоретичного матеріалу студенти на кафедрі фармакології отримують можливість освоїти практичні навички роботи на сучасному науковому обладнанні, що безперечно підвищить рівень майбутнього випускника. Для розвитку комунікативної, пізнавальної, соціальної компетенцій на кафедрі фармакології успішно використовується метод наукових проєктів, який дозволяє студентам отримати досвід аналітичної та дослідницької діяльності, можливість реалізувати свої здібності. Цінність наукових проєктів полягає в тому, що в процесі їх виконання студенти навчаються самостійно отримувати знання, вирішувати проблему взаємодії "спеціаліст та інформація", "спеціаліст та текст". Виконавці наукових робіт отримують безцінний досвід пізнавальної та навчальної діяльності. Слід зауважити, що однією з основних передумов якісного формування ключових компетенцій (пізнавальної, комунікативної, навчальної) є достатній рівень володіння англійською мовою, адже (згідно з опитуванням) [4] головним джерелом інформації у сфері професійних інтересів молодих спеціалістів є спеціальні іншомовні сайти в мережі Internet та матеріали міжнародних наукових конференцій. Якщо студент оволодіє дослідницькими навичками орієнтуватися в потоці вітчизняної та зарубіжної інформації, навчиться аналізувати її, узагальнювати, бачити тенденцію, зіставляти факти, робити висновки, то, зважаючи на більш високий освітній рівень, його подальша адаптація в професійному середовищі буде більш успішною.

Робота над науковим проєктом ретельно планується науковим керівником, обговорюється зі студентами. Обов'язково проводиться детальне структурування змістовної частини проєкту, визначається актуальність наукового проєкту, мета, завдання, матеріали та методи із зазначенням і обговоренням поетапних результатів. Отримані результати студенти представляють у вигляді мультимедійних презентацій або наукових відеофільмів на щомісячних засіданнях наукового гуртка з фармакології. При обговоренні отриманих наукових

результатів студенти демократичні, вони спілкуються між собою, критично мислять, приймають власні продумані рішення. Така атмосфера, на нашу думку, сприяє успіху студентів, підвищує їх мотивацію, розвиває творчість, формує дух здорової конкуренції. Найкращі наукові проекти студенти мають змогу представити на щорічних вузівських студентських наукових конференціях як на кафедрі фармакології, так і на кафедрі іноземних мов, у рамках міжпредметної інтеграції. Доповідь іноземною мовою дає змогу доповідачу та слухачам надати іншомовному спілкуванню проблемний характер, повноцінно імітувати професійно-орієнтоване англomовне спілкування, а також використати іноземну мову в якості засобу отримання й передачі інформації. Крім того, кращі студентські роботи автори доповідають і на наукових конференціях студентів та молодих вчених в інших ВНЗ України,

а також на закордонних студентських конференціях, де як доповідь, так і спілкування ведеться іноземною мовою.

Висновок. Таким чином, проаналізувавши низку наукової та методичної літератури, свій власний досвід викладання дисципліни, ми дійшли висновків, що впровадження в освітній процес новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та наукових проектів, перебудова процесу навчання під впливом цілеспрямованих міжпредметних зв'язків дає змогу не тільки покращити результативність у вивченні предмета, але й сформувати нові необхідні професійні компетенції у майбутніх випускників. Знання набувають якостей системності, уміння стають узагальненими, комплексними, посилюється світоглядна спрямованість пізнавальних інтересів студентів, більш ефективно формується всебічно розвинута особистість медичного фахівця.

Список літератури

1. Проблеми та перспективи вищої медичної освіти у реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні / В. М. Мороз, Ю. Й. Гумінський, Л. В. Фоміна [та ін.] // Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2025 рр. : тези доп. наук.-метод. конф. – Вінниця, 2015. – С. 2–6.

2. Лазурко С. С. Профессиональная компетентность преподавателя в системе образовательных технологий /

С. С. Лазурко, И. В. Городецкая, О. П. Кужель // Образование XXI века : сборник матер. науч.-практ. конф. – Витебск, 2014. – С. 80–83.

3. Марковина Ю. И. Иностранный язык в медицинском вузе: потребности и перспективы / Ю. И. Марковина // Медицинское образование и вузовская наука. – 2013. – № 1(3). – С. 36–41.

4. Каргина Е. М. Роль межкафедрального взаимодействия в процессе профилизации образовательной среды / Е. М. Каргина // Молодой ученый. – 2014. – № 10. – С. 370–372.

Отримано 30.12.15